

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Шпирна Іван Геннадійович, 1992 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2018 році Полтавську державну аграрну академію за спеціальністю Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, М18 №132440, виконав акредитовану освітньо-наукову програму Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Полтавського державного аграрного університету Міністерства освіти і науки України від «28» травня 2026 року № 207 у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради - **Павло ВАЩЕНКО**, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри технології виробництва продукції тваринництва Полтавського державного аграрного університету.

Рецензента - **Марія ІЛЬЧЕНКО**, кандидат сільськогосподарських наук, старший дослідник, завідувач кафедри біології продуктивності тварин імені академіка О.В. Квасницького Полтавського державного аграрного університету.

Офіційних опонентів - **Сергій ЛУГОВИЙ**, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри технології виробництва продукції тваринництва Миколаївського національного аграрного університету;

Руслан СУСОЛ, доктор сільськогосподарських наук, професор, в.о. завідувача лабораторії молочного скотарства Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН;

Ігор КОРХ, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії селекційно-технологічних досліджень у дрібному тваринництві та конярстві Інституту тваринництва НААН,

на засіданні «28» липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Івану Шпирні на підставі публічного захисту дисертації «Вплив породи та віку свинок при відлученні на їх ріст та відтворювальну здатність» за спеціальністю 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.

Дисертацію виконано у Полтавському державному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Полтава.

Науковий керівник ШОСТЯ Анатолій, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри технології виробництва продукції тваринництва Полтавського державного аграрного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Дисертація написана українською мовою на 249 сторінках друкованого тексту що включає такі розділи: анотації, вступ, огляд літератури й вибір напрямів досліджень, загальна методика й основні методи досліджень, результати власних досліджень, аналіз та узагальнення результатів досліджень, висновки, пропозиції виробництву, список використаних джерел, додатки. Робота ілюстрована 41 таблицями, 13 рисунків. Список літератури налічує 294 джерела, серед них 212 латиницею.

Дисертація відповідає п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 9 наукових праць, з них 6 - у фахових наукових виданнях затверджених МОН України, 3 - тезах доповідей, які представлено у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Шостя А.М., **Шпирна І.Г.** Вплив породи та тривалості лактації на відтворювальні якості свиноматок в умовах промислового виробництва. Аграрний вісник Причорномор'я. 2025. Т.115. С.212–238. <https://doi.org/10.37000/abbsl.2025.115.17> (Дисертантом виконано експериментальну частину, біометричну обробку результатів досліджень та їх аналіз, формування висновків).

2. Шостя А. М., **Шпирна І. Г.** Вплив тривалості попередньої лактації на відтворювальні якості свиноматок великої білої та ландрас порід за чистопородного їх розведення. Scientific Progress & Innovation, 2025. Т.28(3). С. 146–156. <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.03.23> (Дисертантом виконано експериментальну частину, біометричну обробку результатів досліджень та їх аналіз, формування висновків).

3. Шостя А. М., **Шпирна І. Г.** Ефективність отримання та вирощування поросят за різної тривалості лактації у свиноматок материнських порід. Аграрний вісник Причорномор'я. 2025. Т.116. С.307-328. <https://doi.org/10.37000/abbsl.2025.116.21> (Дисертантом виконано експериментальну частину, біометричну обробку результатів досліджень та їх аналіз, формування висновків).

4. Шостя А. М., **Шпирна І. Г.** Вплив тривалості лактації на ріст і ефективність використання кормів ремонтних свинок ландрас і великої білої порід. НВ ЛНУ ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія: Сільськогосподарські науки. 2025. Т.27(103). С.237-249. <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a10328> (Дисертантом виконано експериментальну частину, біометричну обробку результатів досліджень та їх аналіз, формування висновків).

5. Шостя А. М., **Шпирна І. Г.** Вікові особливості компенсаторного росту та фізіологічної адаптації свинок великої білої та ландрас порід за різних термінів їх відлучення. Scientific Progress & Innovations. 2025. Т.28(4). С.106–115. <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.04.15> (Дисертантом виконано

експериментальну частину, біометричну обробку результатів досліджень та їх аналіз, формування висновків).

6. Михалко О. Г., Шостя А. М., **Шпирна І. Г.**, Маховий О. Г., Щербатюк Н. В., Махно К. І. Вплив породи та тривалості підсисного періоду на продуктивність та економічну ефективність вирощування ремонтних свинок. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Тваринництво. 2025. №4. С. 45-63. DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2025.4.7> (Дисертантом виконано експериментальну частину, біометричну обробку результатів досліджень та їх аналіз, формування висновків).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Шпирна І. Г. Інтенсивність росту та ефективність використання кормів ремонтними свинками великої білої і ландрас порід, відлученими в різному віці під час їх дорощування. Інноваційні аспекти та перспективи розвитку технології виробництва і переробки продукції тваринництва : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (24-25 жовтня 2025 р., м. Миколаїв). С. 62–64. https://www.mnau.edu.ua/files/podii/2025/10/zbirnik_24_10_2025.pdf?utm_source=chatgpt.com

8. Шпирна І. Г. Відтворювальна здатність свиноматок за різної тривалості попередньої лактації. Сільськогосподарська освіта та наука України: історія, місія та візія, матеріали конференції присвячені ювілейним датам від дня заснування Полтавського товариства сільського господарства (160-річчя), Полтавської сільськогосподарської дослідної станції (115-річчя) та Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН (95-річчя) : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (5 листопада 2025 р., м. Полтава). С.129-131. URL:<https://svinarstvo.com/index.php/ua/naukova-biblioteka/materiali-konferentsij/1006-silskohospodarskaosvita-ta-nauka-ukrayiny-istoriya-misiya-ta-viziya>

9. Шпирна І. Г. Вплив тривалості попереднього підсисного періоду на відтворні якості свиноматок різних порід. X Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Актуальні питання технології продукції тваринництва»: збірник матеріалів X Всеукр. наук.-практ. інтернет конф. (23 грудня 2025 р., м. Полтава). С.62-63. <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/1239/2materialyxvseukrayinskoyi naukovo-praktychnoyiinternet-konferenciyi531472.pdf>

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Луговий Сергій Іванович, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри технології виробництва продукції тваринництва Миколаївського національного університету:

1. При формулюванні наукової новизни отриманих результатів (С. 22) автору слід було більше уваги зосередити на отриманих результатах, а не на процесі їх отримання («Уперше проведено порівняльний аналіз...», «... полягає у комплексному і поглибленому вивченні процесів інтенсифікації...»;

2. В Загальній схемі досліджень (рис. 2.1) потребує пояснення

формулювання I етапу досліджень «...за різної тривалості підсисного періоду та лактації»;

3. Таблиця 3.2 містить дві строчки «Тривалість лактації, діб». Потребує пояснення в чому різниця між показниками, наведеними в цих строчках, та в чому доцільність їх наведення;

4. Потребує пояснення, якою методикою користувався автор, порівнюючи I з IV, а також II з III групами (табл. 3.2, 3.3, 3.4 та ін.), результатом чого стали такі висновки «Водночас, поросята великої білої породи, які були відлучені на 21 добу, мали меншу масу на 2,05 кг ($p < 0,001$) порівняно з аналогами ландрас, відлученими на 28 добу» (С. 75). На якій підставі автор вважає таких тварин «аналогами»?

5. Дослідження, результати яких викладено в підрозділі 3.2.2 не відображені в «Загальній схемі досліджень» (рис. 2.1);

6. В табл. 3.16 доцільно конкретизувати в чому різниця між двома строчками «Середньодобовий приріст, г». За який період наведені ці показники? Більша частина інформації з даної таблиці дублює дані, що відображено в табл. 3.15;

7. Потребує пояснення твердження автора «раннє відлучення поросят у віці 21 доби має негативний вплив на їх ріст і розвиток у підсисний та дорощувальний періоди» (С. 127). Яким чином подія «відлучення» може впливати на те, що відбувалося до її настання (підсисний період)?

8. Потребує пояснення значення терміну «перестартерний період» (табл. 3.17). Яким чином розраховували показники, наведені в останній строчці цієї таблиці?

9. Табл. 3.18 більш доречно було навести або в Розділі 2, або в додатках;

10. Потребує пояснення як узгоджуються між собою маса при постановці на тестування (табл. 3.19) та маса по завершенні дорощування (табл. 3.16). Це одна і та ж маса, чи різні?

11. Допущено ряд неточностей стосовно оформлення роботи (нумерація формул має розміщуватися в кінці строчки з правого боку аркуша; в деяких таблицях (3.2, 3.3, 3.4 та ін.) зустрічаються некоректні позначення рівнів вірогідності, а також невідповідність позначень в тексті таблиці та в примітках до неї; невідповідність назв підрозділів у тексті роботи та у Змісті (наприклад, підрозділ 3.2) та ін.

Сусол Руслан Леонідович, доктор сільськогосподарських наук, професор, в.о. завідувача лабораторія молочного скотарства Інститут свинарства і агропромислового виробництва НААН:

1. С. 28, передостанній абзац – невдале формулювання «... середня маса свиней при відгодівлі досягається на 10–15 днів раніше.»;

2. В тексті роботи (С. 29, С. 30) зустрічається аббревіатура OECD-FAO, тоді як у «Переліку умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів» дана аббревіатура відсутня.

3. С. 31. – «...перенесення ембріонів (ET), клонування (SCNT) і генетичного редагування (CRISPR/Cas9)» – аббревіатури наведені в дужках далі по тексту ніде не зустрічаються, для чого їх взагалі було наводити? Аналогічно «клонування (SCNT)» на С. 32.

4.С. 49. – «Інтенсивність росту поросят в підсисний період вивчали за абсолютними, середньодобовими і відносними приростами живої маси Повод, М.Г. (2021).» – дані показники є загальноприйнятими і точно введені не Поводом М.Г (який у своїй праці посилається на них) і дані показники використовувались задовго до 2021-го року.

5.С. 56. – автор зазначає, що «На п'ятий тиждень після осіменіння, свиноматок у яких було підтверджено поросність шляхом ехоскануванням» – чому замість загальноживаного терміну ультразвукова діагностика, або УЗД автор вживає термін «ехосканування»?

6.Таблиця 3.2 – незрозуміло чому позначка ddd, яка згідно інформації поданій на сторінці 52, вказує на достовірну різницю між 2 та 3 групами знаходиться у клітинці з показниками продуктивності першої групи. Аналогічно у таблиці 3.3 – позначка e, яка має характеризувати достовірність різниці між 2 та 4 групами знаходиться у колонці в якій характеризується продуктивність третьої групи.

7.Таблиця 3.11 – позначка с, яка має вказувати на достовірність різниці між першою та четвертою групами знаходиться у клітинці з показниками третьої групи.

8.С. 104. – «Таким чином встановлено зростання річної кількості живонароджених поросят при скороченні лактації у тварин породи ландрас: цей показник збільшився на 4,9 %, а у великої білої породи – на 4,3 %.» – невдале формулювання, двокрапка має бути після слова «лактації», не після слова «ландрас».

9.У дисертаційній роботі простежується певна суперечність між біологічними та економічними результатами досліджень. Так, у висновках 1–3, 5 та 8 встановлено, що скорочення тривалості підсисного періоду до 21 доби супроводжується зниженням живої маси поросят при відлученні, погіршенням показників росту та розвитку молодняку, збільшенням віку досягнення контрольної маси, а також негативно впливає на окремі показники відтворної здатності ремонтних свинок породи ландрас. Водночас у висновках 4 та 6 автор зазначає, що саме 21-добове відлучення є найбільш економічно ефективним технологічним рішенням. У зв'язку з цим потребує додаткового обґрунтування механізм компенсації погіршення продуктивних і репродуктивних показників економічними перевагами запропонованої технології. Доцільно було б більш детально висвітлити співвідношення між біологічною та економічною ефективністю, а також оцінити можливі довгострокові наслідки такого технологічного підходу для відтворення стада та продуктивності тварин.

10.Результати досліджень отримані в умовах конкретного племінного та промислового підприємств, однак окремі висновки сформульовані у досить узагальненій формі та можуть створювати враження про їх універсальність для всіх систем ведення свинарства. Доцільно було б чіткіше окреслити межі застосування отриманих результатів та врахувати можливий вплив генетичних, технологічних і кормових чинників, які можуть відрізнятися в інших господарствах.

11.У загальних висновках зазначено, що в роботі запропоновано ефективні технології вирощування ремонтного та відгодівельного молодняку. Разом із тим основним об'єктом досліджень фактично була тривалість

підсисного періоду як окремий технологічний фактор. У зв'язку з цим використання терміна «ефективні технології» видається дещо широким і потребує додаткового уточнення.

Корх Ігор Володимирович, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії селекційно-технологічних досліджень у дрібному тваринництві та конярстві Інституту тваринництва НААН:

1. На ст. 21 дисертації у підрозділі «Методи дослідження» дисертант зазначає, що ефективність використання свиноматок за різної тривалості підсисного періоду (21 і 28 діб) порівнювали у межах контрольно-виробничого експерименту. Слід уточнити зміст поняття та конкретизувати його особливості в контексті виконаного дослідження. У цьому ж підрозділі автор вказує, що біометричні методи дослідження передбачали регулярне індивідуальне зважування поросят, визначення приростів, а також оцінку біометричних параметрів. Потребує ширшого пояснення, які саме біометричні параметри визначалися та чим біометричні методи відрізнялися від статистичних, наведених у цьому ж підрозділі?

2. Прокоментуйте будь ласка Вашу тезу зазначену на ст. 23 дисертації «Визначені закономірності впливу тривалості лактації на масу, прирости, збереженість і адаптаційну стійкість молодняку дозволять господарствам зменшувати втрати, пов'язані з стресами після відлучення та покращувати показники вирощування без додаткових капіталовкладень». Що саме мається на увазі, оскільки за даними літератури, пом'якшення стресу при відлученні зазвичай досягається застосуванням адаптогенних препаратів або технологічних прийомів?

3. На сторінці 48 дисертації автор вказує, що виробнича перевірка результатів проводилася в умовах цього ж підприємства, проте як у тексті змісту, так і загальній схемі досліджень та власне дисертації нічого за перевірку зазначено. Прошу деталізувати це питання.

4. Потребує уточнення, що саме дисертант розуміє під поняттям на ст. 49 про те, що «При виконанні досліджень правила поводження з піддослідними тваринами у повній мірі відповідали європейському та українському законодавству» та чи розглядалися ці правила на фоні запровадження Міністерством економіки вимог до благополуччя тварин, які набрали чинності з 1 січня 2026 року? І у продовження цього запитання: чи було отримано дозвіл етичного комітету університету на проведення відповідних досліджень, наведених у дисертації та маніпуляцій із піддослідними тваринами?

5. При інтерпретації рис. 3.7 на ст. 123 дисертант зазначає «Разом з тим частка неврахованих чинників становить 60,03 %, що свідчить про багатофакторну природу формування даної ознаки». Водночас у дослідженні було враховано лише три фактори впливу – тривалість підсисного періоду, фактор породи та їх взаємодію, тоді як на живу масу поросят при постановці на дорощування потенційно міг би вплинути лише один додатковий фактор (жива маса при народженні або молочність свиноматки або кількість їх у гнізді). Яка думка у дисертанта стосовно цього?

6. На ст. 137 дисертації автор зазначає «Скорочення підсисного періоду до 21 доби зумовлює порушення процесів адаптації поросят до твердих кормів, що проявляється у різкій і нерівномірній динаміці споживання корму». Прошу конкретизувати, що саме мається на увазі під такою динамікою.

7. У розділі «Висновки» дисертації автор стверджує що «Визначено найбільш оптимальний вік відлучення поросят в умовах племінного підприємства. Запропоновано ефективні технології вирощування ремонтного і відгодівельного молодняку в умовах промислових підприємств». Водночас в пунктах «Наукова новизна отриманих результатів» та «Практичне значення отриманих результатів» ці положення не конкретизовані, а відображені лише в розділі «Пропозиції виробництву». Уточніть, будь ласка цю інформацію.

8. У розділі «Пропозиції виробництву» бажано було б конкретизувати інформацію для яких саме категорій господарств або виробничих умов (промислові комплекси, фермерські, товарні чи приватні господарства) можуть бути застосовані результати дослідження.

9. В тексті дисертації трапляються окремі випадки невдалого використання фахової термінології, які доцільніше було б замінити на більш нормативні наукові формулювання, зокрема: «у кінці досліджу» – «наприкінці»; «у порівнянні» – «порівняно»; «протягом» – «упродовж»; «конверсія корму» – «витрати корму на одиницю приросту»; «певні, дещо» – «незначні»; «тривалість інтервалу від відлучення поросят до...» – «тривалість періоду»; «рекомендації для практичного застосування» – «пропозиції виробництву», «поїлки» – «напувалки»; «живонароджених поросят» – «поросят, народжених живими»; «масу в річному еквіваленті» – «живу масу в річному віці» тощо.

Ільченко Марія Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук, старший дослідник, доцент кафедри біології продуктивності тварин імені академіка О.В. Квасницького Полтавського державного аграрного університету:

1. У дисертації основну увагу приділено продуктивним та відтворювальним показникам, тоді як фізіолого-біохімічні механізми адаптації організму свинок до раннього відлучення висвітлені недостатньо. Їх дослідження могло б поглибити наукове обґрунтування отриманих результатів.

2. Потребує конкретизації характеристика генетичного матеріалу. Зазначено, що тварини є продукцією компанії РІС, однак не наведено інформації про селекційні лінії або генетичні індекси, які могли впливати на досліджувані ознаки.

3. Не обґрунтовано вибір саме англійської селекції РІС. Доцільно пояснити, чому дослідження проводили саме на цьому генотипі та наскільки результати можуть бути екстрапольовані на інші популяції свиней.

4. Не наведено достатнього обґрунтування чисельності вибірки. Доцільно пояснити, чому для кожної групи було обрано саме по 20 свиноматок та чи забезпечує така кількість необхідну статистичну потужність дослідження.

5. Опис умов утримання є надто загальним. Доцільно навести основні параметри мікроклімату, годівлі та ветеринарного забезпечення, що могли

впливати на відтворні показники свиноматок.

6. У тексті зазначено, що технологічні та ветеринарні процедури були уніфіковані, однак не конкретизовано їх зміст. Короткий опис основних профілактичних і ветеринарних заходів підвищив би повноту методичного розділу.

7. Повтори формулювань: “аналогічні умови”, “ідентичні умови”, “як у першому досліді” повторюються занадто часто без додаткової конкретизації.

Ващенко Павло Анатолійович, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри технології виробництва продукції тваринництва Полтавського державного аграрного університету.

Роботу оцінено позитивно, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» — немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Шпирні Івану Геннадійовичу

ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство
за спеціальністю 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Павло ВАЩЕНКО